

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1890, kl. 1 e. m.

Betänkande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående förändrade bestämmelser i fråga om denaturering af bränvin.

I en till Riksdagen aflåten nådig proposition, n:o 39, har Kongl. Maj:t, under åberopande af bilagdt protokoll öfver finansärenden för den 7 mars innevarande år, föreslagit Riksdagen att antaga nedanstående förslag till förändrad lydelse af §§ 10 och 12 i gällande förordning angående villkoren för tillverkning af bränvin.

Nuvarande lydelse:

§ 10.

1. För bränvin, tillverkad i inom landet, skall efter afdrag af två procent, som äro skattefria, tillverkaren påföras skatt med 50 öre för hvarje liter af normalstyrka, hvarmed förstås bränvin, som vid + 15° å Celsii termometer innehåller 50 volymprocent alkohol.

2. Inbetalning af tillverknings skatt verkställs i landtränteriet, dock hvarje gång icke för mindre än 1,500 liter.

3. Vid utförsel af bränvin må, efter hvad särskildt finnes stadgadt, åtnjutas restitution med 51 öre för hvarje liter

Kongl. Maj:ts förslag:

§ 10.

1. För bränvin — — — alkohol.
2. Inbetalning — — 1,500 liter.
3. Vid utförsel — — normalstyrka.

Nuvarande lydelse:

renadt och med 50 öre för hvarje liter icke renadt bränvin af normalstyrka.

4. Då bränvin under de vilkor och den kontroll, Kongl. Maj:t vill föreskrifva, göres till förtäring obrukbart (denatureras) för att användas för tekniskt eller vetenskapligt behof, må restitution åtnjutas med 50 öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka; dock medgifves ej restitution för bränvin, som användes till tvål, parfym eller, med undantag af ättika, till fabrikat afsedda att förtäras. Denaturerad bränvin är ej underkastadt försäljningsavgift.

§ 12.

Af obeskattadt bränvin skola minst åttiofem procent såsom säkerhet för skatten vara liggande på nederlag. Återstoden eger tillverkaren utbekomma utan skattens erläggande, dock med skyldighet att före den 1 påföljande oktober erlægga derpå belöpande skatt, vid påföljd att Kongl. Maj:ts befallningshafvande eljest låter ofördröjligen utmäta densamma.

Kongl. Maj:ts förslag:

4. Då bränvin under de vilkor och den kontroll, Kongl. Maj:t vill föreskrifva, gjorts till förtäring obrukbart (denaturerats), må för sådant bränvin åtnjutas restitution af tillverkningskatten eller ock vid bränneri, der tillverkningsrätt gäller, skattefrihet; dock att såsom afgift för denatureringen skall utgå det belopp, som af Kongl. Maj:t bestämmes.

§ 12.

1. Af obeskattadt bränvin skola minst åttiofem procent såsom säkerhet för skatten vara liggande på nederlag. Återstoden eger tillverkaren utbekomma utan skattens erläggande, dock med skyldighet att före den 1 påföljande oktober erlægga derpå belöpande skatt, vid påföljd att Kongl. Maj:ts befallningshafvande eljest låter ofördröjligen utmäta densamma.

2. Bränvin, som, efter hvad i § 10 mom. 4 sägs, blifvit denaturerad, må ej ligga såsom säkerhet för ogulden tillverkningskatt.

I sammanhang härmed föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att antaga nedanstående förslag till förändrad lydelse af §§ 18 och 36 i gällande förordning angående vilkoren för försäljning af bränvin:

Bih. till Riksd. Prot. 1890. 5 Saml. 1 Afd. 9 Häft.

Nuvarande lydelse:

§ 18.

1. För sådan rättighet till minut-handel med eller utskänkning af bränvin, som i § 6 eller § 7 omförmäles, äfvensom för de genom inrop å auktion enligt § 9 eller § 11 förvärfvade minut-handels- eller utskänkingsrättigheter erlägges afgift med 15 öre för hvarje liter af det bränvin, som enligt ofvan berörda §§ blifvit beräknadt eller hvarför afgift åtagen är.

2. Då i stad all minuthandel med och utskänkning af bränvin blifvit, på sätt i § 9 mom. 2 sägs, å bolag öfverlåten, skall, förutom den der bestämda afgift, bolaget afstå hela den nettovinst, som, sedan nödiga förvaltningskostnader blifvit afdragna, enligt bolagets räkenskaper visat sig hafva uppkommit af all den bränvins-handel, bolaget idkat, likasom ock de afgifter, hvilka bolaget uppburit på grund af öfverlåtelse af rättigheter enligt § 15 mom. 3. Bolagets räkenskaper skola föras enligt föreskrifter och formulär, som af kongl. finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå utfärdas. Granskningen af dessa räkenskaper och bolagets förvaltning skall hvarje år i januari månad å dag, som af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet bestämmes, ske för näst föregående försäljningsår af fem revisorer, af hvilka stadsfullmäktige eller, der sådane ej finnas, allmän rådstufva utse två, landstinget en, hushållningssällskapet en samt Kongl. Maj:ts befallningshafvande den femte.

Kongl. Maj:ts förslag:

§ 18.

1. För sådan — — — åtagen är. Bränvin, som denaturerats under de vilkor och den kontroll, hvarom särskildt är föreskrifvet, är ej underkastadt försäljningsavgift.

2. Då i stad — — lämpligt vite.

Nuvarande lydelse:

Kongl. Maj:ts förslag:

I stad, som icke deltagar i landsting, utse stadsfullmäktige jemväl den revisor, som eljest skulle af landstinget väljas. I Stockholm utses tre revisorer af stadsfullmäktige och två af öfverståthållarembetet. Berättelse öfver revisionen skall före påföljande februari månads utgång meddelas stadsfullmäktige eller allmän rådstufva, landstinget och hushållningssällskapet. Revisorerne ega åtnjuta ersättning efter fjerde klassen i gällande resereglemente, hvilken ersättning skall af ofvanberörda vinstmedel utgå. Vägrar landsting eller hushållningssällskap ansvarsfrihet för bolagets förvaltning, hänskjutes saken till Kongl. Maj:ts befallningshafvande; och vare bolaget pliktigt ställa sig till efterrättelse de föreskrifter Kongl. Maj:ts befallningshafvande kan meddela till efterrättelse i anmärkta åtgärder. Tredskasbolagetsådant fullgöra, eger Kongl. Maj:ts befallningshafvande förelägga lämpligt vite.

§ 36.

1. A apotek må bränvin eller sprit hvarken säljas eller annorledes utlemnas utom för medicinskt ändamål uppå behörig läkares recept, för tekniskt behof, då detsamma behörigen styrkes medelst intyg af magistratsledamot, kronobetjent, kommunalstämmas eller kommunalnämnds ordförande eller vice ordförande, och för vetenskapliga ändamål uppå skriftlig requisition af känd vetenskapsidkare; börande alla sådana recept, intyg och requisitioner å apoteken kvarhållas och der förvaras.

§ 36.

1. A apotek må bränvin säljas endast för medicinskt ändamål på behörig läkares recept, hvilket bör å apoteket kvarlemnas och förvaras; och gälle hvad medicinalförfattningarne föreskrifva i afseende å försäljning af sådana läkemedel, som innehålla bränvin.

Nuvarande lydelse:

2. I afseende på försäljningen af sådana läkemedel, hvilka innehålla bränvin eller sprit, gälle hvad medicinalförfattningarna föreskrifva.

Kongl. Maj:ts förslag:

2. Angående villkoren för försäljning af denatureradt bränvin meddelas särskilda bestämmelser af Kongl. Maj:t.

Enligt ofvan omförmälda statsrådsprotokoll har herr statsrådet och chefen för finansdepartementet vid förevarande frågas behandling i statsrådet yttrat bland annat:

»Chefen för finansdepartementets kontroll- och justeringsbyrå, som redan i memorial af den 20 mars 1889 afgifvit förslag till bestämmelser rörande utsträckt rätt att denaturera bränvin, har, sedan Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge, Malmöhus och Skaraborgs län inkommit med infordrade underdåniga utlåtanden, med biträde af landskamreraren A. Holmquist utarbetat och med memorial af den 7 december samma år öfverlemnadt förnyadt förslag till ändringar i nämnda syfte i förordningarne om tillverkning och försäljning af bränvin samt till förordning angående denaturering af bränvin.

Byråchefen yttrar i berörda memorial, att såsom skäl för utsträckt användning af skattefri sprit kunde anföras, att tillverkningsskatten blifvit ytterligare höjd med 10 öre per liter, ett belopp, som under låga bränvinspris nära nog uppginge till hela värdet af en liter råbränvin; att konsumtionen af bränvin vore i ständigt nedgående, hvilket ur nykterhetssynpunkt glädjande faktum dock medförde ökad svårighet för afsättningen af denna vara, hvars tillverkning vore för landtbruket inom flera provinser af stor betydelse; samt slutligen att sprit, der gas ej funnes att tillgå, vore ett brännmateriel, som, derest det ej vore belagdt med en tillverkningsskatt, uppgående till flera gånger varans värde, skulle komma att ganska allmänt användas vid matlagning och för andra hushållsbehof. Med afseende härpå erinrade byråchefen, att det flytande bränsle, som mer allmänt användes, nemligen fotogen och gasolja, vore åtföljdt af vissa olägenheter, som blott ofullständigt upphäfdes äfven genom de bästa anstalter för förbränningen. Sålunda gifve dessa oljor en mer eller mindre sotande låga, härrörande af ofullständig förbränning, hvilken äfven hade till följd luftförsämning och dålig lukt. Äfven ur snygghets- och säkerhetssynpunkt hade sprit såsom brännmateriel ett afgjordt företräde framför de flytande kolvätena, hvaribland särskildt gasoljans eldfarlighet vore på mångfaldigt sätt ådagalagd. Om också de nämnda kolvätena med afseende på värmeeffekten blefve något billigare än sprit, torde dock detta företräde vara så ringa, att spriten i allt fall skulle finna användning, synnerligast för kokning i mindre skala.

För den händelse skattefrihet medgäfvos äfven för sprit, nyttjad såsom brännmateriel eller rengöringsmedel med flere hushållsändamål, skulle utan tvifvel råsprit komma att dertill allmänt användas, och det vore i sådant fall en fördel för bränvinstillverkarne, om de, med åtnjutande af samma rättighet, som tillkomme tillverkarne i Tyskland, kunde vid brännerierna denaturera bränvin och få skatten för samma bränvin afförd ur afräkningslängden. Tillverkarne kunde sålunda för afsättning af den sprit, som hos dem denaturerades, blifva mer oberoende af de stora bränvinshandlarne. Med afseende på den vid denatureringsförrättningen erforderliga kontrollen ansåge dock byråchefen rättighet att denaturera vid bränneri böra inskränkas till den tid, då tillverkningsrätt der gälde och kontrollör sålunda funnes på stället.

Byråchefen har derfor föreslagit, att rättighet att denaturera bränvin, som för närvarande kan meddelas åt fabriks- eller yrkesidkare för utöfvande af hans rörelse eller yrke och åt föreståndare för allmän undervisningsanstalt, museum eller laboratorium för inrättningens behof, äfvensom åt innehafvare af rättighet till minuthandel med bränvin för att af honom hållas till salu, skulle kunna beviljas jemväl tillverkare af bränvin under den tid, tillverkningsrätt i bränneri är gällande.

I det upprättade förslaget till förordning rörande denaturering af bränvin är vidare föreslaget:

att rättigheten att sälja denaturerad bränvin, som för närvarande tillkommer endast innehafvare af rättighet till minuthandel med bränvin och afser allenast bränvin, som blifvit hos honom denaturerad, hädanefter skulle tillkomma ej mindre minuthandlande med bränvin, vare sig bränvinet blifvit hos honom denaturerad eller icke — dock att, i händelse han ej egde denatureringsrätt, särskildt tillstånd till försäljningsrätten borde honom af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelas — än äfven bränvinstillverkare;

att i motsats mot nu gällande bestämmelser, enligt hvilka denaturerad bränvin ej må köpas af annan än den, som företer ett af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande utfärdadt, för högst ett år gällande bevis om rättighet att för tekniskt eller vetenskapligt behof inköpa viss myckenhet denaturerad bränvin, för rättighet att inköpa sådant bränvin ej vidare skulle erfordras dertill af vederbörande myndighet lemnadt tillstånd;

samt att vid verkställande af denaturering skulle närvara ett af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande för sådant ändamål utsedt vittne.

I infordradt underdånigt utlåtande har öfverståthållareembetet bland

annat anført, att embetet i likhet med byråchefen funne synnerligen önskvärdt, att förbrukningen af bränvin annorlunda än till förtäring erhöles ytterligare utsträckning, särskildt om den ifrågakända utsträckningen ginge i den riktning, som nu åsyftades, eller att åstadkomma en allmänare användning af bränvin såsom lys- och brännämne. Derigenom skulle tvifvelsutan så väl den enskilde som det allmänna tillskyndas väsentliga fördelar. Det flytande bränsle, som nu allmänt begagnades, eller fotogen och gasolja, måste nemligen, i så väl sanitärt hänseende som jemväl med hänsyn till den eldfara, som med dess användande vore förenadt, såsom brännämne anses vida underlägset sprit, i hvilket afseende öfverståthållareembetet erinrade, huru som i hufvudstaden förenämnda oljor, särskildt gasolja, vid begagnande såsom bränn- eller lysämnen tidt och ofta vållat eldsolyckor eller andra olyckshändelser, ej sällan af ganska allvarsam beskaffenhet.

Hvad chefen för kontroll- och justeringsbyrån anført, synes mig tydligt ådagalägga, att ett medgifvande att denaturera bränvin äfven till andra ändamål än tekniska eller vetenskapliga, skall medföra väsentliga fördelar, såsom beredande ej mindre industrien och det dagliga lifvet tillgång till ett bränn- och lysämne, hvilket under nuvarande förhållanden är för dyrbart att kunna i något större omfång användas, än äfven bränvinsindustrien afsättning för sin tillverkning under en form, hvaremot ur nykterhetssynpunkt intet kan vara att invända. Med afseende härå och då med skäl synes kunna antagas, att de i förslaget till förordning om denaturering af bränvin intagna kontrollföreskrifter skola befinnas tillräckligt verksamma att förebygga missbruk af den utsträckta denatureringsrätten — ett antagande, som för öfrigt vinner stöd af erfarenheten från Tyskland, der, såsom af förut anförda siffror framgår, denaturering af bränvin för hushållsbehof vunnit synnerligt stor utsträckning, utan att, så vidt känt är, denaturerad bränvin missbrukats till förtäring — tvekar jag icke att förorda införande i lagstiftningen af en sålunda utsträckt denatureringsrätt.

För sådant ändamål lärer böra äskas Riksdagens bifall dertill, att ur § 10 mom. 4 i gällande bränvinstillverkningsförordning uteslutas orden »för att användas till tekniskt eller vetenskapligt behof» äfvensom att i samma mom. införes en bestämmelse derom, att för denaturerad bränvin må vid bränneri, der tillverkningsrätt gäller, åtnjutas skattefrihet. De närmare detaljföreskrifterna tillhöra förordningen om denaturering af bränvin, hvilken enligt nyssnämnda moment af Eders Kongl. Maj:t i administrativ väg utfärdas.

I sammanhang med nyssnämnda ändringar i bränvinstillverkningsförordningen torde emellertid vissa ytterligare ändringar ej mindre i nämnda

förordning än äfven i förordningen angående försäljning af bränvin lämpligen böra ega rum.

I nyss omnämnda § och moment af förordningen rörande villkoren för tillverkning af bränvin stadgas, att restitution af skatten ej medgifves för bränvin, som användes till tvål, parfym eller, med undantag af ättika, till fabrikat afsedda att förtäras. Detta uttryckliga stadgande synes dock icke numera vara behöfligt, ty i den af Eders Kongl. Maj:t utfärdade nådiga förordningen af den 18 november 1887 äro sådana denatureringsmedel föreskrifna, att de omöjliggöra denaturerad bränvins användning till framställning af så väl parfym som fabrikat, afsedda att förtäras, med undantag blott för ättika. Skulle bränvin, som denaturerats antingen på hittills vanligt sätt med träsprit eller med terpentinolja, kunna användas vid tillverkning af genomskinliga tvålsorter, finnes intet skäl, hvarför sådant skulle förbjudas, och i hvarje fall är denna tillverkning af jemförelsevis så ringa betydelse, att det vore olämpligt att enbart för densamma göra ett undantag från den allmänna regeln, att denaturerad sprit må kunna användas till hvilket ändamål som helst utom förtäring.

I nyssnämnda moment, sådant det lyder genom nådiga kungörelsen den 28 mars 1888, stadgas, att restitution åtnjutes med 50 öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka. I verkligheten hafva dock på grund af bestämmelserna i förutnämnda nådiga förordning den 18 november 1887 endast 47 öre restituerats och 3 öre innehållits såsom afgift för denatureringen, hvarför det synes lämpligt, att i ofvannämnda moment bestämmelse inflyter om skyldighet att utgöra denatureringsavgift.

Samma moment innehåller äfven, att denaturerad bränvin ej är underkastadt försäljningsavgift, hvilket stadgande dock torde böra anses hafva sin rätta plats i nådiga förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin.

I § 12 af gällande förordning angående villkoren för tillverkning af bränvin, sådan nämnda § lyder enligt nådiga kungörelsen den 28 mars 1888, föreskrifves, att af obeskattadt bränvin skola minst 85 procent såsom säkerhet för skatten vara liggande på nederlag. Om nu rättighet medgifves bränvinstillverkare att låta denaturera bränvin och derefter få motsvarande skatt afförd ur afräkningslängden vid bränneriet, torde det böra uttryckligen föreskrifvas, att denaturerad bränvin ej må vid bränneri ligga såsom säkerhet för ogulden tillverkningskatt, och kan detta stadgande lämpligen inflyta såsom ett nytt moment i nämnda § 12.

Stadgandet, att denaturerad bränvin ej är underkastadt försäljningsavgift, har, såsom jag redan nämnt, sin rätta plats i nådiga förordningen angående villkoren för försäljning af bränvin, och i samma förordning synes böra uttryckligen föreskrivas, att Eders Kongl. Maj:t eger meddela särskilda bestämmelser angående villkoren för försäljning af denaturerad bränvin.

Det i § 36 af sistnämnda förordning innefattade stadgande om rätt för apotekare att i vissa fall för tekniska eller vetenskapliga ändamål sälja bränvin eller sprit läser numera, då skatterestitution erhålles för denaturerad bränvin, böra, såsom obehöfligt, utgå.»

Utskottet har funnit Kongl. Maj:ts föreliggande proposition i två afseenden innebära en förändring af de principer, som ligga till grund för nu gällande bestämmelser i fråga om denaturering af bränvin. Dels afses med propositionen att medgifva användning af denaturerad bränvin till bränsle, lysmateriel och för andra hushållsändamål, då deremot för närvarande denaturering af bränvin tillåtes endast för tekniska eller vetenskapliga behof; och dels går Kongl. Maj:ts förslag ut derpå att, i stället för att enligt nuvarande stadganden i ämnet restitution af tillverkningsskatten för denaturerad bränvin medgifves först sedan varans författningensliga användning blifvit styrkt, skulle restitution af tillverkningsskatten få ega rum, så snart denatureringen är verkställd.

Begge de sålunda föreslagna förändringarna synas utskottet synnerligen välbetänkta, enär genom medgifvandet af brännvins användning för praktiskt nyttiga ändamål och underlättandet af den denaturerade varans försäljning möjlighet beredes att öka brännvinsförbrukningen, utan att nykterhetssträfvandena inom landet motarbetas.

Vid granskning af ofvan omförmälda, bland de till ifrågavarande proposition hörande handlingar befintliga förslag till förordning angående denaturering af bränvin har utskottet väl funnit den deri föreskrifna denatureringsavgiften af tre öre för hvarje liter bränvin af normalstyrka något hög, för den händelse, såsom med all sannolikhet torde kunna förväntas, antagandet af Kongl. Maj:ts proposition kommer att medföra ökad användning af denaturerad bränvin. I följd häraf anser sig utskottet endast böra framhålla önskvärdheten deraf att Kongl. Maj:t täcktes, i den mån sådant genom en tilltagande användning af denaturerad bränvin kan visa sig möjligt, sänka den nu föreslagna avgiften för denatureringen.

I öfrigt har utskottet vid pröfningen af propositionen icke funnit skäl

till någon erinran mot densamma, utan får, på de af herr statsrådet och chefen för finansdepartementet anförda grunder, hemställa,

att Kongl. Maj:ts proposition måtte af Riksdagen bifallas.

Stockholm den 28 april 1890.

På utskottets vägnar:

ER. GUST. BOSTRÖM.

Herr *E. W. Carlson* har anhållit att få antecknadt, det han icke deltagit i förevarande frågas behandling inom utskottet.
